

המשתתפים בחוברת

דברי פתיחה שהקדים לחוברת זו אהרן אמיר, עורך "קשת", באים להבהיר את הרעיון שהנחה את יזימתה ובנייתה של חוברת מיוחדת זו של רבעוננו, "פרקים בחוויה האמריקאית". פרופ' יהושע אריאלי, ראש המחלקה להיסטוריה באוניברסיטה העברית, הוא "אמריקולוג" ותיק שעד לשנה שעברה עמד משך שנים בראש החוג ללימודים אמריקאיים באוניברסיטת ירושלים. בשנים 69–1967 הופיעה בעריכתו בשני כרכים, בסדרת ספרי מופת של מוסד ביאליק, האנתולוגיה "המחשבה המדינית בארצות-הברית / מקורות ותעודות" (ר' סקירה "קשת" מו). באחרונה גם הקדים מבוא מקיף לתרגום העברי של "הדמוקרטיה באמריקה", חיבורו הקלאסי של אלכסיס דה-טוקוויל, שראה אור באותה הוצאה. פול ה. באק הוא פרופיסור להיסטוריה אמריקאית, שכינה בתואר זה באוניברסיטת הארוורד מאז שנת 1942 וב-1955 נעשה מנהל בית-הספרים האוניברסיטאי שם. ב-1938 זכה בפרס-פוליצר. לזכותו גם פעילות ספרותית וציבורית מרובה בשדה החינוך בארה"ב. הדברים המובאים מפרי עטו בחוברת זו לקוחים מספרו, "הדרך לאיחוד המחודש / 1865–1900" (הופיע לראשונה ב-1937 בהוצאת ליטל, בראון ושות'), העשוי להפרות את מחשבתו של ישראלי בפרק-זמן בו מסתמן, אולי, לראשונה מזה שנים רבות, סיכוי ממשי לפתיחת דף חדש של פיוס ושיתוף-אינטרסים בארצו עיפת-ההיסטוריה, שבעת-המריבה. ז'ק בארזון, היסטוריון וחוקר האמנויות, הוא מן הדמויות הבולטות ביותר בעולם האקדמי של ארצות-הברית, ואוניברסיטת קולומביה, בה הוא מכהן מאז 1927, העניקה לו ב-1967 תואר, "פרופיסור-אוניברסיטה", כבוד שאין היא מזכה בו יותר משלושה אנשים בפרק-זמן אחד. הוא נולד ב-1907 בצרפת, ורק בגיל 13 בא לארה"ב עם אביו, שעשה אז בשליחות דיפלומטית. פירסם עד כה כ-20 ספר (מן הנודעים שבהם: "ארץ האלוהים וארצי", "מורה באמריקה", "הגזע הצרפתי", "בית האינטלקט", "האוניברסיטה האמריקאית"). הוא גם תירגם מצרפתית לאנגלית מיצירות דידרו, פלובר, ברליזו ובומארשה ("חתונת פיגארו"). מסתו המובאת בזה לקוחה מן המהדורה החדשה המתוקנת של ספרו, "החוקר המודרני" (אותו כתב עם פרופ' הנרי גראף), בהוצאת הארקורט, ברייס את וורלד אינק. דניאל י. בורשטיין, פרופיסור להיסטוריה אמריקאית באוניברסיטת שיקאגו, נולד ב-1914 במדינת ג'ורג'יה, גדל באוקלאהומה, סיים את חוק-לימודיו בהארוורד ואת תואר-הדוקטור שלו קיבל בייל. עסק גם במשפטים, והירבה להורות במכללות מחוץ לארה"ב (באנגליה, יפן, צרפת ועוד). מפעלו הגדול הוא היסטוריה, מקורית ביותר בגישתה ובבניינה, של "האמריקאים", אשר משלושת כרכיה הופיעו עד כה שנים—הנסיון הקולוניאלי ו"הנסיון הלאומי" (הראשון בהם כבר זיכה אותו ב-1959 בפרס-בנקרופט). הפרק המובא בחוברת זו לקוח מן הכרך השני, "האמריקאים / הנסיון הלאומי". הרורנד רוברט ברד, אשר בשליש הראשון למאה שעברה הירבה לנווד במערב ארצות-הברית של אז, חיבר על סף שנות ה-30 לאותה מאה מדריך בשם "מראה עמק המיססיפי: או מורה-דרך למהגר ולנוסע אל המערב", ממנו לקוח הקטע על "אוכלוסי המערב" בחוברת זו. פרופ' אריה א. גורן, שנולד ב-1926 במדינת מסצ'וסטס, הוא עתה ראש החוג ללימודים אמריקאיים באוניברסיטה העברית בירושלים, בו הוא מלמד מאז 1966. הוא בעל תואר-ב"א מן האוניברסיטה העברית ותואר-דוקטור מאוניברסיטת קולומביה. ספרו על "יהודי ניו-יורק ונסיון ה'קהילה' 1908–1922", שהופיע ב-1970 בהוצאת אוניברסיטת קולומביה, זכה בפרס-בנקרופט. פרופ' פול ו. גייטס, יליד ניו-המשייר (1901), הוא

הניד הארוורד ונמנה על הסגל של אוניברסיטת קורנל מ־1929 עד צאתו לגימלאות לא־מכבר. תחומי בקיאותו המיוחדים הם כלכלה חקלאית, מדיניות אגרארית, היסטוריה חקלאית אמריקאית וסוגיות של אדמות־ציבור בארה"ב. מ־1949 שימש יועץ משרד־המשפטים של ארה"ב לענייני תביעותיהם של אינדיאנים. מפירומו: "מסילת־הברזל המרכזית של אילינוי ופעלה ההתישבותי" (1934), "50 מיליון אקר—סיכסוכים על המדיניות הקרקעית של קנזס" (1954), "החקלאות ומלחמת־האזרחים" (1965). ויליאם גילפיין (1813—1894), איש־מיסור, נולד בפנסילבאניה למשפחה קווייקרית. ב־1843 נלווה למשלחת־פרימונט הידועה ששלמה פעמיה אל חופי האוקיינוס השקט. הוא היה משפטן ועתונאי יוצא־דופן למדי, אפילו לפי מושגי דורו, וכמאיור בגדוד של מתנדבי־מיסורי השתתף במלחמת־מקסיקו ובשנות 1847—1848 לחם באינדיאנים בהרי־רוקיו. ב־1860 נתמנה, לתקופה קצרה, מושל הטריטוריה של קולוראדו, לאחר שפירסם ספר תמהוני, מופלג בחזיונותיו, בשם "גיל־הזהב המרכזי", בו הציג את עמק־המיסיסיפי כערש הציביליזציה של העתיד; בהוצאה חדשה יצא הספר ב־1873, בשם "תעודת העם של צפון־אמריקה". בהיותו זקן מופלג בן 77 הוציא את ספרו, "מסילת־הברזל הקוסמופוליטית", חזון של איחוד העולם על־ידי רשת מסילות־ברזל, בהנהגת ארצות־הברית. הנרי פ. גראף, שותפו של פרופ' ז'ק בארון בחיבור "החוקר המודרני" (ר' למעלה), נולד ב־1921 בניו־יורק־העיר. הוא פרופיסור להיסטוריה באוניברסיטת קולומביה, בה הוא מכהן מאז 1946, לאחר שבימי המלחמה העולמית שימש קצין־ליפאנית בסוכנות־הבטחון של צבא ארה"ב וזכה בציון־לשבח מטעם משרד־המלחמה האמריקאי. הוא מחברם של ספרי־לימוד ידועים להיסטוריה אמריקאית. ב־1969 יצא ספרו על "האימפריאליזם האמריקאי והמרד הפיליפיני", ואשתקד פירסם ספר ("הקבינט של יום־ג'") העוסק בחקר קבלת־החלטות בענייני מלחמה ושלוש בימי נשיאותו של לינדון ב. ג'ונסון (נכתב בשיתוף הדוק עם הנשיא־לשעבר). פרופ' זיגמונד דאידמן, שבשנת 1969/70 היה מרצה־אורח בחוג ללימודים אמריקאיים באוניברסיטה העברית בירושלים, הוא פרופיסור לסוציולוגיה באוניברסיטת־קולומביה, העוסק במחקרים משווים בהתנחלות אנגלית, צרפתית וספרדית בעולם החדש. ספריו: "התמורה באומה—התהוות חברה תעשייתית בארצות־הברית" (1963), "התהוותן של חברות בעולם החדש" (1963). הוא חבר האקדמיה־הלאומית־למדעים ועורך הרבעון־למדע־המדינה בארה"ב. אוסקר הנדלין, יליד ניו־יורק (1915) ופרופ' בהארורד, הוא מעמודי־התווך של ההיסטוריוגפיה האמריקאית דורנו. ספרו "העקורים", ממנו נטלנו את הפרק "הלם הניפור", הופיע ב־1951 וזיכה אותו בפרס־פוליצר. עוד מספריו: "מהגרי בוסטון" (1940), "ממדים של חירות" (1961), "העם האמריקאי—היסטוריה של חברה" (1963). היה מעורכי "מדריך הארוורד להיסטוריה האמריקאית", ומשנת 1958 הוא מנהל המרכז־לחקר־תולדות־החירות־באמריקה. וודרו וילסון נשא את הגאוס המפורסם של המובא כאן, "אל אורחים ילידי חוף־לארץ", בתקופת כהונתו הראשונה כנשיא ה־27 של ארצות־הברית. הפרופיסור להיסטוריה ולכלכלה מדינית—שתקופת־מה היה נשיא אוניבר־סיטת פרינסטון המהוללת, נבחר לכהונת הנשיא בגיל 57, בשנת 1913, ומת כעבור 8 שנים, בעודו נשיא, ידוע־חולי ושבע־רוגז—נודע כאחד הגאומים ובעלי־הסגנון המעולים שקמו לאמריקה מעודה. פרדריק ג'קסון טרנר (1861—1932), פרופיסור להיסטוריה של ארה"ב, תחילה במכללת ויסקונסין ואחרי־כן בהארורד, עשה לו שם כחוקר ופרשן של קורות חתירתה של ארה"ב מערבה. "קץ הספר" (פ"א קמוצה) הוא כותרת שניתנה כאן לכמה דפים נבחרים ממסתו המפורסמת, "משמעותו של הספר בהיסטוריה האמריקאית", הוצאה מסכמת שהשמיע בכנס האגודה־ההיסטורית־האמריקאית בשנת 1893. התיזה שלו, שאותה העלה אז לראשונה, בדבר השפעת נסיגתו של הספר על התהוות הדמוקרטיה האמריקאית,

חשיבות מרכזית נודעת לה בהתפתחות המחשבה ההיסטורית והמדינית של ארה"ב מאז ועד היום. ד"ר שלום יעקב כהן הוא מרצה בכיר וותיק לספרות אמריקאית באוניברסיטה העברית אף הירבה לתרגם פרוזה ושירה עברית לאנגלית. בעברית ראה אור ספרו על "חלוציות והייסוס בספרות ארה"ב" (הוצאת "יחידיו", 1962). ברבעוננו פירסם בשעתו מסה על "ויליאם קארלוס ויליאמס ומסורת ויטמן" (ר' "קשת" כג). עתה הוא משלים ספר על יצירתו של מארק טוויין. הפרק על "חווית המהגר" לקוח מחיבור-הענק של מקס לרנר, "אמריקה כציביליזציה" (1957), כך א. כיום הוא פרופיסור להיסטוריה אמריקאית באוניברסיטת בראנדיס. הוא ידוע מאד גם כמרצה, פרשן-ראדיו ופובליציסט. היה עורך ראשי של האנציקלופדיה (האמריקאית) למדעי-החברה, עורך כתב-העת "ניישן" ומעורכי "ניו ריפאבליק". משל הסופר והמחזאי הניו-יורקי הנודע ארתור מילר, בעל "מות הסוכן", "מראה מעל הגשר", "כולם היו בני" ו"צייד המכשפות" (או, ביתר-דיוק, "כור-המצרף"), אנו מביאים בזה קטע מן המבוא (בפרוזה פשוטה) למחזה "כור המצרף", שעלילתו נארגת סביב פרשה מאוימת מעברה החלוצי-הפרוטאני של מסצ'וסטס. ג'יימס ק. פולק (1849—1795) היה הנשיא ה-11 של ארצות-הברית (49—1845), דמוקרט ג'פרסוני שהרחיב את גבולות ארה"ב יותר מכל נשיא אמריקאי אחר פרט לג'פרסון. טקסאס, שהיא נושא הקטע המובא בחוברת זו מנאום-הבכורה שלו כנשיא, הצטרפה כמדינה לארצות-הברית בראשית כהונתו ממש. ג'יימס א. פילד, המשמש עתה בסוורתמור-קולג' שבמדינת פנסילבאניה, עוסק בהיסטוריה דיפלומטית וימית של ארה"ב. ב-1969 פירסם את ספרו, "אמריקה ועולם הים התיכון". בשנים 46—1942 שירת בצי ארה"ב באוקינוס השקט והגיע לדרגת לט. קומנדר. בשנים מאוחרות יותר היה גם פרופיסור-אורח בבית-הספר ללוחמת-צי. בהוצאת ממשלת ארה"ב יצא ב-1962 ספרו על "תולדות מיבצעי-הים של ארה"ב במלחמת-קוריאה". ההיסטוריון מיכאל (גדליה) קאמן (יליד 1936), עתה פרופיסור באוניברסיטת קורנל שבמדינת ניו-יורק, עוסק בעיקר בהיסטוריה הקולוניאלית של ארה"ב ובראשיתה של העת החדשה בהיסטוריה של אנגליה, והירבה לכתוב גם על יחסי אנגליה-אמריקה במאות הי"ז והי"ח. ב-1967 הופיע ספרו על "פוליטיקה וחברה באמריקה הקולוניאלית". ג'ורג' רוג'רס קלארק (1818—1752) היה מגיבוריה של מלחמת-העצמאות האמריקאית, נגרל בצבא-המהפכה, אשר בראש קומץ לוחמים הבקיע בשנים 79—1778 אל מעבר להרי-האפאלאצ'ים ופילס לריפובליקה הצעירה את הדרך לכיבוש צפון-המערב מידי הבריטים והאינדיאנים. "מהו אמריקאי?" הוא פרק מחיבורו הקלאסי של מישל-ג'וזף ז'ן דה-קרוקר (1813—1735), "מכתבים מאת חוואי אמריקאי" (1782). הוא היה מסאי צרפתי בן-טובים שבחר בחיי חלוץ ונווד, שבגיל 24 נקלע לניו-יורק, התארח כאמריקאי בהיותו בן 30 וב-1769 התאפר במולדתו החדשה. אף כי התנגד למרידה של 13 המושבות בכתר הבריטי וב-1790 אפילו נפרד מארץ-אימוציו, רשאי הוא להימנות עם הדמויות האפייניות ביותר לחברה האמריקאית-הקולוניאלית במיטבה. מסתו הקצרה של אירוויין קריסברג היא תמצית של הרצאה שהשמיע ביוני ש.ז. באוניברסיטה העברית בירושלים. הסוגיה שהוא עוסק בה עשויה להזכירנו לא במעט, אם גם שלא במכוון, סוגיות מקבילות שהעסיקו יוצרים, אמנים ומבקרים בארץ הזאת. המחבר עצמו הוא צייר שתמונתיו (הפיגוראטיביות) תוצגנה במוזיאון-גוגנהיים בניו-יורק בחודש ינואר הקרוב. הוא חזו מפלי ראשון במאורעות שאותם הוא מתאר במאמרו, אף שהוא מעיד על עצמו כי צעיר הוא ב-15 שנה (ושובה במזג) מן האנשים שעליהם הוא מדבר.